

*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.*

Zásielku spracovala spoločnosť:
HENRIETTA - direct marketing, s.r.o.
P.O.BOX 1, 820 08 Bratislava 28, „D+4“
POŠTOVNÉ ÚVEROVANÉ
820 08 Bratislava 28

SVEDECTVO

ročník 26
november 2016
cena 0,90 EUR

11

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

Neúnnavný bojovník za pravdu

Július Homola sa narodil 15. marca 1930 v Lehôtke pod Brehmi do katolíckej rodiny. Ako spomína, vo Svätokrížskej kotline bola v tom čase hmla ako v Londýne. Bol tretím zo šiestich detí. Jeho otec prežil taliansky front. Nasadených bolo 800 mužov, domov sa vrátilo 150. Nehovoril veľa, ale zanechal krátke životopisné vyznanie. Vzácné svedectvo pre ďalšie generácie.

NÁŠ ROZHOVOR

Čo vás najviac oslovilo z otcovho života?

Jeho pracovitosť, nezištnosť a súdržnosť s rodinou. Už ako dvanásťročný išiel na žatevné práce na Dolniaky a ako štrnásťročný doniesol otcovi 200 zlatých. V tom čase za ne mohol kúpiť pár volov. Z talianskeho frontu si zaznamenal, že veliteľ na nich pokrikoval „čák elöre! Rozdvríme poľakaných Talianov a je koniec vojny“. Mladých vojakov nahováral, aby sa prihlásili za Maďarov, že bude z nás veľký, mocný maďarský národ a bude nám všetkým dobre. V Uru-

Július Homola (v strede) sa zúčastnil aktu odhalenia pamätnej tabule rodín Dankovej a Valentovej v Ladomerskej Vieske. Foto Eva Zelenayová

guaji videl, ako Španieli, Nemci aj Taliani držia spolu. Pochopil, že aj my musíme, lebo inak nás mocnejšie národy ovládnu. Toto oteckovo cítenie nosím vo svojom srdci už od žiackych rokov.

Zanechali vo vás stopy aj iné silné emócie z detstva?

Iste, rodičia, tak ako všetci obyvatelia našej malej dedinky boli rímski katolíci. Už od útleho detstva nás mamička učila prežehnávať sa, mod-

litby a pozdravy. Slová prosím, ďakujem, nehnevajte sa či pozdraviť starších ľudí, pomôcť im, ak to potrebujú. Na sv. omšu sme chodievali pravidelne v nedeľu a vo sviatky, a tiež žiaci v pondelok ráno o siedmej. Otecko bol členom Spolku sv. Vojtecha, mamička odoberala Ruženské noviny. Ja som mal veľmi rád historickú literatúru.

Pokračovanie na 10. strane

V čísle

Ján Litecký Šveda	
Jesenné trhance	2
Eva Zelenayová	
Zneužitý pohreb	3

Peter Mulík	
0 menšom zle vo Verdikte	3
Spýtali sme sa	
Antona Tomíka	4

Rokovala výkonná rada	5
Trebišovská dvanásťka	6-7
Dejiny ako ich nepoznáme	8

Viliam Jablonický	
Voláme mier a NIE vojne!	9
Ivan Mrva	
Voľby v rokoch šesť (II.)	13

Jesenné trhance

Trhance je jedno skvelé tradičné jedlo, ktoré sa ale v poslednom čase trochu vytráca z nášho jedálneho lístka. Tak ho pripomeniem aspoň „trhancami“ z rôznych novín a časopisov.

Číslo jeden je o titulkoch novín z čias pohrebu Michala Kováča. A o novinároch, ktorí sa pretekali v tom, kto dá častejšie a väčšiu jednotku pred funkciu slovenský prezident. Mal som pocit, že ľutujú, že už nevychádza taký veľký formát novín, aký mala ich obľúbená Pravda, aby tú jednotku mohli dať aspoň polmetrovú. Ako vidíme, komunisti a ich deti sa vôbec nezmenili, propagandistická lož, na akú si privykli v 50. rokoch, je pre nich aj naďalej chlieb každodenný. A ani sa len nezačerveniajú, pretože také niečo ako hanba nikdy nepoznali. Hoci, ak by sme chceli byť voči nim trochu vládnejší, mohli by sme skúsiť predpokladať iba ich permanentnú nevzdelanosť a neznalosť vlastnej histórie, s čím už máme tiež bohaté skúsenosti. Takže je celkom možné, že Jozefa Tisu si pomylili s Móricom Beňovským a tak ho považujú za prvého prezidenta Madagaskaru.

Z televízie tu nebude nič, pretože ju jednoducho nepozerám. A toto by som poradil aj našim členom, pretože vieme, že máme vyšší vekový priemer a tam je riziko infarktu jednoducho vyššie. Tak načo si ho ešte zvyšovať pozeraním českobolševickej televízie? Ale zato spomeniem internet. Priateľ mi totiž preposlal úvahu istého Jána Baránka o nemorálnych amnesiách Vladimíra Mečiara. Ba priam o ich zvrátenosti. Musím povedať, že už dávno som nečítal také patetické výlevy ako vylepšiť verejnú morálku, ako v tomto texte. Vzácnymi slovami sa to len tak hmýrilo, najmä o tom, ako by morálka mala byť nad zákonom. Až by človek mal chuť sa za ním rozbehnúť, vrúcne ho objasť a z hlavy tisko opreť na hrudi tohto morálneho titana nechať sklznúť pár slzičiek... Nuž, neuberám pánovi Baránkovi právo považovať morálku za nadradenú zákonu, hoci Aristoteles už pred vyše dvetisíc rokmi zistil, že ak nevládnú zákony, ale človek so všetkými svojimi slabosťami, potom vládne – zvierá. Akurát nespresnil, či tým myslel býka alebo osla. Asi preto, že

pre životom skúseného človeka jedno aj druhé býva rovnako nebezpečné. Nuž a prečo dodnes nevyhasla sláva Chammurapiho a jeho prvého písaného zákonníka?

Uvažovanie o nadradenosti morálky nad zákonmi a zvykmi je Európe vlastné hlavne po Francúzskej revolúcii. A tá vieme k čomu viedla. Rovnako ako Októbrová. Celé jeho moralizovanie má však jednu malú, ale zato pre človeka, pre ktorého morálne rozhorčená vzdutá hrud' tvorí ten najväčší argument, zásad-

nú chybičku. Nejak zabudol na amnestie Michala Kováča svojmu synovi, ktoré toľto celému cirkusu predchádzali. Nuž, stane sa každému, nikto nie je dokonalý. Tu musím zdôrazniť, že ani vo sne by mi nenapadlo upodozrievať človeka s tak hlbokou morálkou z používania dvojakeho metra. Kto si prečíta jeho virtuózne text plný destilovanej cnosti, také niečo musí okamžite vylúčiť. Takže zostáva iba jediné logické vysvetlenie celého maléru – u nášho cnostného a chrabrého rytiera spravodlivosti sa asi začína prejavovať Alzheimer. Odborníci vedia, že ten sa nezačína

vždy až po osemdesiatke, takže mal by sa hádam pre istotu poradiť so svojim lekárom. Aby sme aj v budúcnosti neprišli o jeho hlbokomyseľné morálne úvahy.

Nejako mi tie trhance narástli (asi dobre nakysli) a tak výber z našich družobných zahraničných časopisov nechám na ďalšiu porciu. Tu už len jeden „trhaneček“ zo Slovenských národných novín. Už pred časom SNN priniesli taký malý, nenápadný rozhovorík na 3 otázky s tajomníkom Spolku slovenských spisovateľov. Tam sa Ján Tazberík o.i. sťažuje na to, ako je dnes literatúra vytlačaná na okraj spoločenského diania a hlavne na malú úctu voči spisovateľom. No a na záver rozhovoru oboznamuje čitateľov s tým, aké ceny za literatúru odovzdalo Predsedníctvo SSS na slávnostnom zasadnutí. A tam sa dozvieme, že za celoživotné dielo dostal cenu Rudolf Schuster. Ďalší titan, tentoraz spisovateľský. Tak potom prečo sa čudujú, že už nemajú nijakú váhu v spoločnosti?

Ján Litecký Šveda
predseda PV ZPKO

SVEDECTVO, mesačník Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja • **Šéfredaktorka**: Eva Zelenayová • **Redakčná rada**: Ján Košíar (predseda), Ján Litecký Šveda, Ivan Mrva, Peter Mulík, Ivan A. Petránský, Jozef Rydlo, Juraj Vrábel a Eva Zelenayová • **Adresa redakcie**: 811 06 Bratislava, Obchodná 52 • **Telefón**: 02-5263 8156 • **Fax**: 02-5296 4610 • **e-mail**: info@pv-zpko.sk www.pv-zpko.sk • **IČO**: 00679879 • **Cena jedného výtlačku**: 0,90 EUR • **Celoročné predplatné**: 10 EUR • **Predplatné pre zahraničných abonentov**: 50 USD vrátane poštovného. • **Číslo účtu v Sberbank Slovensko**: SK74 3100 0000 0040 0012 8109, BIC: LUBASKBX • **EV**: 3851/09 • **Tlač**: ART&PRESS, s.r.o. • **Nevyžiadané rukopisy** nevraciamy • **ISSN**: 1338-404X • **MATERIÁLY** uverejnené v rubrikách „Čitateľské fórum“ a „Spomienky“ vyjadrujú názory občanov a čitateľov. Nemusia byť totožné so stanoviskom redakcie.

POZVÁNKA

Organizátor:
Politickí väzni Zväz protikomunistického odboja
III. odboj

Pietna spomienka pri príležitosti Dňa boja za slobodu a demokraciu
sa uskutoční vo štvrtok 17. novembra 2016 o 11.00 hod. pri pamätníku
obetí komunizmu na bratislavskom cintoríne Vrakúňa.

0 menšom zle vo Verdikte

Zásadu voľby menšieho zla pred väčším všeobecne uplatňuje morálka. Kresťanská morálka však nepovažuje menšie zlo za dobro. Len pripúšťa ako morálnejšie vybrať si menšie zlo, ak stojíme pred voľbou, že všetky možnosti voľby sú zlé. Ak sa musíme vtedy rozhodnúť konať, volíme si menšie zlo, ale aj s dôsledkami. RTVS odvysielala v pondelok 17. októbra 2016 film **Verdikt**, do ktorého sa mohli interaktívne zapojiť diváci hlasujúci o výsledku filmu. Išlo o to, či je vinný pilot, ktorý zostrelil unesené lietadlo so 164 ľuďmi na palube lietadla, aby zabránil jeho zneužitiu ako smrtiacej zbrane proti plnému futbalovému štadiónu so 70 tisíc divákmi.

Na Slovensku sa do hlasovania zapojilo vyše desaťtisíc televíznych divákov a výsledok bol jednoznačný: 87 percent sa vyjadrilo, že pilot je nevinný. Podobné výsledky zaznamenali v Nemecku, Rakúsku aj vo Švajčiarsku.

Aj slovenské dejiny zažili jedno veľké zlomové rozhodnutie, keď jeden politik, rezignovaný predseda autonómnej vlády Slovenskej krajiny Jozef Tiso, stál pred podobným rozhodnutím. On, ako dlhoročný popredný politik slovenskej kresťansko-národnej strany, hlásiacej sa ku kresťanskému socializmu, vybudovanej na princípoch katolíckej sociálnej náuky a sociálnych pápežských encyklikách, musel urobiť okamžité rozhodnutie, či sa utvorí samostatný slovenský štát pod patronátom nacistickej Nemeckej ríše, ktorej ideológiu pápež Pius. XI. odsúdil ako „nemecké novopohanstvo“ encyklikou Mit brennender Sorge v roku 1937.

Pokračovanie na 5. strane

Zneužitý pohreb

Aj smrť možno propagandisticky využiť. Ukázalo sa to pri pohrebe bývalého prezidenta Slovenskej republiky Michala Kováča, ktorého väčšinové médiá tvrdošijne uvádzali ako prvého slovenského prezidenta. Zneučili tým pamiatku skutočného prvého slovenského prezidenta Jozefa Tisu a súčasne pripravili Slovákov o časť histórie. Lebo prvá Slovenská republika jestvovala a mala aj svojho prezidenta.

Zádušnú sv. omšu v priamom prenose vysielala verejnoprávna i súkromná televízia. S patričným komentárom vybraných osôb najmä z okruhu ľudí blízkych prezidentovi Kováčovi. Žiaľ, ani pohreb bývalej hlavy štátu sa nezaobišiel bez toho, aby sa podujatie nezmenilo na politickú frašku. A to priamo v kostole. V bratislavskej katedrále Dómu sv. Martina. Organizátori pohrebu zdôrazňovali, že ešte nikdy na Slovensku sme nemali štátny pohreb. Mali

sme. Bol to pohreb Alexandra Dubčeka v roku 1992. A na rozdiel od pohrebu Kováča, prišlo naň štyridsať zahraničných osobností. Smrť Dubčeka bola poznačená rozličnými špekuláciami a predsa sa pohreb nezvrhol na politickú arénu, ako pohreb Kováča. A čo je

SLOVO SVEDECTVA

neodpustiteľné, postaral sa o to predovšetkým prezident SR Andrej Kiska a jeho blízky človek Pavol Demeš. Výzvami na doriešenie kauzy zavlečenia Michala Kováča ml. pred oltárom chrámu dokázali len to, že nemajú úctu voči ničomu a nikomu.

Reakcie našich členov nedali na seba dlho čakať. Ešte počas vysielania pohrebného ceremoniálu telefonovali viacerí z nich. Vyjadrovali veľké rozhorčenie, že bol znesvätený chrám. Azda aj preto treba pripomenúť názory ústavných právnikov, že nie je možné zrušiť Mečiarove amnestie na skutky

spojené so zavlečením M.K. ml. tak, ako nie je možné zrušiť akékoľvek amnestie. Je to výsada monarchov a hláv štátov, pričom ide o skutok odpustenia. Ak by došlo k bezprecedentnému zrušeniu amnestií kohokoľvek, napríklad aj milosti prezidenta Kováča svojmu synovi a jeho kumpánom za podvod na Technopole v sume 2,3 milióna dolárov, malo by to ďalekosiahle dôsledky. Predovšetkým by sa narušil ústavný poriadok a právny štát by prestal existovať. Politickí väzni poznajú inštitút milosti. Akú hodnotu by mal, ak by ho mohol ktorýkoľvek nástupca v prezidentskom kresle alebo dokonca parlament zrušiť? Tí, čo volajú po akte zrušenia amnestií nie sú takí naivní, aby to nevedeli. No dnes už aj ľudia, ktorí sa nevelmi zaujímajú o politiku aspoň tušia, že nie túžba po spravodlivosti je to, čo ich núti ešte aj kostol znesväcovať.

Eva Zelenayová
šéfredaktorka

Informácie z prvej ruky

SPÝTALI SME SA

Antona Tomíka

V stredu 19. októbra vás prijal prezident SR Andrej Kiska. Bolo to nečakané gesto. O čom ste sa rozprávali, čo ho zaujímalo?

Bol to bežný rozhovor, pán prezident sa ma pýtal, ako sa mám, zaujímalo ho, ako sme utekali z väznice v Jáchymove, ako sme kopali tunel, ktorým sme sa dostali von, koľko nás bolo. Spomenul som aj súčasné finančné problémy našej organizácie, lebo peniaze na činnosť sa pridávajú na počet politických väzňov. Ibaže v súčasnosti, nás, žijúcich väzňov, nie je veľa. Že sami prispievame na časopis, činnosť, na vence a podobne.

Ako reagoval pán prezident?

Myslím si, že ho moje rozprávania zaujalo. Hovorili sme aj o súčasnosti, spomenul extrémizmus, na čo som reagoval, že najsmutnejší, najtragickejší bol komunistický režim. Postavil proti sebe obrazne povedané otca a syna, popravovali nás naši vlastní ľudia. Povedal som mu aj to, že v Jáchymove súdruhovia zrovnali všetko so zemou. Že tam, kde sme trpeli, dnes rastie 50-ročný les. No ja som presne identifikoval, kde čo bolo. Dokonca aj ten tunel, ktorým sme sa dostali na slobodu, ale len na chvíľu. Chytili nás, troch z desiatich postrelili, vrátane mňa. Ten tunel sme kopali priamo do kasární,

Anton Tomík u prezidenta SR Andreja Kisku.

Foto archív

lebo nikto nepredpokladal, žeby väzni tadiaľto utekali. Na naše dolapenie použili 957 príslušníkov, 70 ľahkých guľometov, 270 samopalov, 85 pištolí a 532 pušiek. Na desiatich väzňov!

Je zaujímavé, že vás prijal pán prezident Kiska, ktorý sa ešte ani raz nezúčastnil pietnej spomienky na obete komunizmu 17. novembra pri centrálnom pamätníku v bratislavskom cintoríne Vrakuňa.

No, on mi povedal, že chodí každý rok, ale k pamätníku na Devíne. Tak som mu vysvetlil, že tam nie je pamätník politických väzňov, ale tých, čo utkali za hranice. Že na vrakunský cintorín chodia predstavitelia štátu,

cirkví, diplomati, vojenská hudba, kladú sa vence. Ale, žiaľ, nemá to odozvu v rozhlase a televízii. Sľúbil, že tohto roku príde, keď bude zdravý. Povedal som mu, že je štvrtým prezidentom, s ktorým som sa rozprával o problémoch politických väzňov. So Schusterom som sa dokonca stavil o fľašu drienkovice, že pietna spomienka sa nedostane do správ rozhlasu ani televízie, hoci všetko zaznamenávali ich štáby. Vyhrál som.

Chutila?

Viac som nemal príležitosť stretnúť sa s pánom prezidentom Schusterom. Takže neviem, ako chutí drienkovica.

(ez)

Živý pamätník

V žilinskej regionálnej organizácii sa stalo pravidlom, že po skončení pracovného zasadnutia Regionálnej rady RO PV ZPKO si jej účastníci uctia pamiatku obetí komunistického režimu.

Tým sa pamätník pred Mestským úradom v Žiline stáva živou históriou. Položením kvetov a modlitbou za obete komunizmu si pripomínajú režim, ktorý spôsobil bolesť a utrpenie tým, ktorí s ním nesúhlasili. A čím viac sa vzdalujeme od rokov plných teroru, tým viac je treba si ich pripomínať. Aby sa už nikdy neopakovali.

(af)

PV ZPKO

=X===X===X=

Rokovala výkonná rada

Členovia Výkonnej rady PV ZPKO sa 11. októbra zišli v Kráľovej, aby prerokovali aktuálne otázky organizácie. Rokovanie otvoril a viedol predseda PV ZPKO Ján Litecký Šveda. Konštatoval, že občianske združenie PV ZPKO má osem regionálnych organizácií, pričom každá má v kompetencii vyvíjať samostatne činnosť a zabezpečovať styk svojich regionálnych pobočiek s vedením združenia. Pripomenul, že pietna spomienka 17. novembra sa uskutoční o 11. hodine na bratislavskom cintoríne Vrakúňa pri centrálnom pamätníku obetí komunizmu. O spolupráci s KPVS sa vyjadril, že napreduje veľmi pomaly.

V diskusii, ktorá vznikla okolo výšky členských poplatkov, sa prítomní dohodli, že sa nebudú meniť. Dobrovoľný príspevok je však vítaný. Regionálna organizácia v Nitre bude vyberať členské tri eurá, z čoho dve eurá zostanú regionálnej organizácii. Vyjasnila sa aj situácia okolo predplatného za Svedectvo. Tomu, kto nezaplatil predplatné na rok 2016 sa neobnoví zasielanie časopisu v roku 2017.

Eva Litecká Švedová informovala aj o príjmoch organizácie z odvedených dvoch percent z daní od darcov. Oznamovala, že trend je klesajúci, kým do tohto roku predstavoval príjem z týchto zdrojov okolo dvetisíc eur, tohto roku

to bolo len 900 eur. Problém vidí v kategórii zamestnancov, ktorí musia nahlásiť mzdovej účtovníčke adresáta dvoch percent z daní už do 15. februára.

Duchovný organizácie Ján Košíar poskytol informáciu o možnosti zámeny preukazov za karty. Ušetrilo by to prostriedky na známky, ale návrh nebol prijatý.

V diskusii odzneli pripomienky k neadekvátnemu postaveniu politických väzňov komunizmu v spoločnosti. Prítomní s rozhorčením prijali informácie v súvislosti s dianím v Ústave pamäti národa a prepustením historika Martina Lacka zo zamestnania.

Ján Litecký Šveda ukončil rokovanie výzvou bojovať za všeľudské, kresťanské a slovenské hodnoty a odovzdal predsedom regionálnych organizácií knižku o pamätníkoch a pamätných tabuliach, ktorú vydalo KPVS.

Eva Zelenayová

Rokovanie v Kráľovej.

Foto Eva Zelenayová

Politickí väzni v Bobrovci

Politickí väzni PV ZPKO zo Žiliny, Bratislavy, Nitra, Trenčína, Liptova, Levoče, Banskej Bystrice aj z Košíc si v sobotu 29. októbra sv. omšou uctili pamiatku svojho nebohého kolegu, jáchymovského mukla a farára Bohuslava Pikalu. Pri kaplnke Sedembolestnej Panny Márie v Bobrovci - Vápenici, ktorú dal v roku 1994 postaviť a kde je aj pochovaný, sa poklonili jeho pamiatke.

Na sv. omši v jeho rodnej obci kňaz čítal zo zápisov Vdp. Pikalu, ktorého komunistický režim odsúdil na 18 rokov väzenia. Po ôsmich rokoch a ôsmich mesiacoch ho prepustili na amnestiu (1960). K svojej päťdesiatke sa rozhodol darovať Ježišovi svoju lásku, lebo srdce mu daroval pri vysviacke, keď mal už 48 rokov. Lebo komunisti ľudí zapálených pre vieru často prenasledovali aj po prepustení z väzenia. Duchovný prístup k životu je úplne opačný ako hmotársko-materialistický. A tak najväčším darom na tomto svete je stále láska. Nedá sa kúpiť, nedá sa inak získať, iba darom. Rozvoj spoločnosti cez lásku je záchranou budúcnosti, a to je nádej aj pre politických väzňov. Tí z lásky k slobode, demokracii, spravodlivosti, národu, jeho suverinite, viere alebo Bohu vo väzeniach a lágnoch trpeli. Ďakujeme Bohu, že Slovensko má príklady ľudí obeťavých aj múdrych v dare lásky a dávania cez lásku. Ďakujeme za inšpiráciu do života. Ďakujeme aj pánovi starostovi Bobrovca za prijatie a pohostenie.

Rafael Rafaj

0 menšom zle vo Verdikte

Pokračovanie z 3. strany

Tiso sa pri rokovaní 13. marca 1939 v Berlíne musel rozhodnúť, či pripustí väčšie zlo, akým bolo rozkúskovanie územia Slovenska a vystavenie Slovákov genocíde, alebo príjme menšie zlo, ktoré predstavovala ideológia nemeckého nacizmu. Pritom musel rátať, že aj malý novovzniknutý slovenský štát bude vystavený týmto tlakom.

Podobne ako vojenský pilot, ktorý nedobrovoľne „obeťoval“ 164 cestujúcich uneseného civilného lietadla, aby zachránil 70 000 divákov na štadióne, aj Tiso vedel, že bude veľmi ťažké zabrániť radikálnemu riešeniu židovskej otázky na Slovensku, ktoré sa skončilo deportáciami. Hoci s veľkým dôrazom a plnou vážnosťou treba povedať, že v čase deportácii nikto zo slovenských predstaviteľov nevedel, že na Židoch bude spáchaná rozsiahla genocída. V tomto je podstatný rozdiel medzi pilotom z filmu Vedikt a Tisom, lebo pilot

vedel, že cestujúci civilného lietadla zahynú, ak ich zasiahne raketa, ktorú on vystrelí (diváci ho aj tak považujú za nevinného, lebo zachránil osadenstvo štadióna, ktorý mal byť terčom teroristického úroku). Hoci spôsob deportovania slovenských Židov bol drastický (veľmi podobný deportáciám karpatských a sudetských Nemcov po vojne), Tiso ako katolícky kňaz by nikdy nepripustil čo aj len myšlienku na to, že veľká časť z nich zahynie. Nepriamo však pripustil protižidovské zákonodarstvo a v konečnom dôsledku aj deportácie, ako dôsledok spojenectva s Nemeckou ríšou, riadiacou sa nekresťanskou rasistickou ideológiou. Pripustil menšie zlo, aby zachránil tri milióny Slovákov. Lebo bol presvedčený, že tento štát, hoci aj ako spojenec Nemecka, oveľa ľahšie prežije kataklizmy vojny, ako keby bol národ rozdelený a jeho synovia masovo zotročení na prácach pre cudzích, alebo v desaťtisícoch rozstrieľaní na frontoch vojny. Analógia s filmom Verdikt je očividná. Kto vyhlási anketu, či Tiso konal správne, ak volil menšie zlo?

Peter Mulík

Trebišovská dvanástka

Uplynulo už 65 rokov od zaistenia dvanástich študentov Gymnázia v Trebišove. Pri tejto príležitosti sa 23. septembra konala pietna spomienka v budove gymnázia, kde je umiestnená pamätná tabuľa a v kostole Návštevy Panny Márie odslúžil sv. omšu za obete komunistického režimu dekan farnosti ThDr. Jozef Gnip, PhD. Organi-

zátorom pietnej slávnosti boli PV ZPKO a primátor mesta Trebišov PhDr. Marek Čižmár. Súčasťou programu boli príhovory a kladenie kvetov k pamätnej tabuli i vystúpenie študentov Základnej umeleckej školy v Trebišove. Na tejto dvojstrane uverejňujeme podstatné časti príhovorov účastníkov pietnej spomienky.

Jáchymov za túžbu po slobode

Organizácia Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja si v tejto časti roka, na tomto mieste, pri pamätnej tabuli spomína na odvahu bývalých študentov trebišovského gymnázia, ktorí pre svoje náboženské presvedčenie a protikomunistický postoj i konanie boli vylúčení zo školy, vypočúvaní a mučení, nakoniec odsúdení na dlhoročné väzenie v neznesiteľných a veľmi ťažkých podmienkach v jáchymovských uránových baniach – v táboroch smrti.

S úctou spomíname na ich hrdinský postoj v dobe, v ktorej už vládla jedna strana a platil jeden zákon, zákon diktatúry proletariátu.

Dvanásť mien vytesaných do pamätnej dosky pripevnenej na dnešnom trebišovskom gymnáziu je pre nás, žijúcich potomkov postihnutých komunistickou mocou z 50. rokov dvadsiateho storočia, stálou výstrahou a podnetom na ochranu demokracie, slobody prejavu, slobody myslenia. To je odkaz postihnutých a trpiacich i po návrate z táborov, trestaných rodinných príslušníkov počas 40 ročnej diktatúry komunistov. Tento odkaz sme si opätovne prišli pripomenúť spoločne s Vami, synmi a dcérami, potomkami i vzdialenými, dnes slobodnými a hrdými Slovákmi.

V tomto období si pripomíname 65 rokov od odsúdenia študentov z 12 člennej skupiny trebišovských gymnazistov, ktorí boli uznaní za vinných z trestného činu velezrady podľa § 78 ods. 1, písm. c, odst.2 písm c.,

Trestného zákona a odsúdených na odňatie slobody v trvaní spolu na 52 rokov. Vedúci skupiny Ján Lukáč dostal najvyšší trest 12 rokov.

A čo vlastne študenti urobili?

V období po revolučnom roku 1948 bola vytvorená komunistická vláda na čele s Klementom Gottwaldom. Komunisti medzi poctivo pracujúcich roľníkov, robotníkov a živnostníkov vysielali špeciálne školených ľudí – provokatérov, spolupracovníkov Štátnej bezpečnosti. Provokatéri udávali Štátnej Bezpečnosti demokraticky zmýšľajúcich ľudí. Rok 1950 patril k obdobiu najkrutejšieho komunistického teroru. V tom čase začala vysielat' vysielacka Biela légia, ktorá upozorňovala na hroziace nebezpečenstvo, radila však aj ako nebezpečenstvu čeliť. Uvádza aj mená niektorých nebezpečných komunistov a provokatérov.

Na základe vypočutých relácií z vysielacky Biela légia študenti trebišovského gymnázia vytvorili 12 člennú skupinu, ktorá pomocou letákov informovala okolité obyvateľstvo o terore a hroziacom nebezpečenstve pre demokraticky zmýšľajúcich ľudí. Skupina študentov pracovala pod názvom „Vlčatá bielej légie“. Vedúcim skupiny bol oktávan Ján Lukáč. Skupina získala dve spolupracovníčky, hospodárku školskej jedálne a sekretárku odborovej rady. Dňa 30 decembra 1950 bola celá skupina pracovníkmi Štátnej bezpečnosti zaistená, vyšetrovaná, pri vyšetrovaní mučená až do priznania sa k činnosti. Potom obvinená a odsúdená na dlhoročné väzenie. Väzenie si členovia skupiny odpykávali v nefud-

ských a neznesiteľných podmienkach pri ťažbe uránovej rudy v jáchymovských baniach – jáchymovskom pekle. Niektorí sa dožili amnestie v roku 1960, s podlomeným zdravím aj vedúci skupiny Ján Lukáč. Život v jáchymovských baniach v prvých rokoch do Stalinovej smrti sa vyznačoval obmedzeným prídelom stravy, bez riadnej hygieny, výmeny šatstva. Zničujúce nástupy väzňov na kontrolu počtov trvali dve aj tri hodiny za každého počasia, i v mrazoch. Väzni nemali nijaký kontakt s najbližšou rodinou. Lukáč mal počas desiatich rokov väzenia len dve návštevy. Toto nebol adrenalínový šport, taký bol komunistický režim v 50. – 60. rokoch 20. storočia.

Krajský súd v Košiciach až 10. októbra 1990 v rehabilitačnom konaní, uznal Jána Lukáča a ostatných členov skupiny ako nevinne odsúdených a oslobodil ich.

Dvanásť mladých životov z okresu Trebišov v tom čase zasiahla krutá rana a to nielen ich, ale aj ich blízkych. A aj po odpykaní trestu boli sledovaní ŠtB a znevýhodňovaní. Ich deti nemohli študovať a uplatniť svoje schopnosti a talent.

Táto tabuľa je mementom, že na päťdesiate roky 20. storočia nesmie národ zabudnúť. Bolo to obdobie hrubej devastácie duchovných a mravných hodnôt slovenského národa. Mladým ostáva výzva odvážnych tých čias: „**Nebojme sa pozdvihnúť svoj hlas, ak niekto napáda demokraciu.**“

Mikuláš Tóth

predseda RP PV ZPKO v Trebišove

Primátor mesta sa prihovril účastníkom pietnej spomienky.

Foto archív

V strede posledný žijúci väzeň z trebišovskej dvanástky Štefan Tomko.

Foto archív

Spomínam...

Spomínam si, že jeden z amerických prezidentov vo svojom prihovore pred študentmi univerzity zdôraznil, že sloboda je právo človeka hovoriť to, čo iní nechcú počuť. Myslím si, že práve pri tejto pietnej spomienke sú tieto slová mimoriadne aktuálne.

Žijeme v dobe, keď si musíme vážiť nielen slobodu slova, ale predovšetkým to, ako sa zachovali generácie, ktoré nám túto slobodu slova a hlavne slobodu života umožnili naplno prežívať.

Dvadsaťte storočie bolo poznamenané rôznymi sinusoidami a keď hovoríme o rokoch 1950 -1951 treba si uvedomiť, že problém so slobodou názoru mal už svoje základy položené o čosi skôr. Päťdesiate roky sa už nespájali len s potlačením slobody slova, ale aj slobody náboženského prejavu.

Aj keď v šesťdesiatych rokoch došlo k miernemu uvoľneniu, začiatkom sedemdesiatych rokov sa začal proces normalizácie a konsolidácie.

Spomínam to zámerne preto, lebo táto škola bola miestom dvoch významných udalostí, nielen tejto, ktorej sa venuje pietna spomienka, ale aj tej, ktorá sa odohrala v roku 1989 a ktorej som bol ako študent priamym účastníkom. Bol to výstup a prejav študentov, ktorí sa pripojili k udalostiam nežnej revolúcie 17. novembra, k jej výzvam a k odkazu študentov na Národnej triede v Prahe.

Treba si vážiť to, čo urobili títo mladí ľudia, treba to brať s výstrahou, brániť a nenechať si zobrať slobodu. V rozpuku mladosti, v čase, keď sa mohli rozhodovať o svojej budúcnosti, rozhodli sa vyjadriť svoj vlastný názor, ktorý nekorešpondoval s oficiálnou líniou strany. Treba sa im za to poďakovať a mať úctu k ich hrdinstvu.

PhDr. Marek Čižmár

primátor Trebišova

Nástup komunizmu

Po tzv. februárovom prevrate začali komunisti naplno presadzovať svoje ciele. Hlavnú prekážku videli v predstaviteľoch Katolíckej cirkvi, ktorí sa od začiatku dištancovali od ich politiky. V roku 1949 vytvorili tzv. akčný plán, ktorého cieľom bolo najprv oslabiť vplyv biskupov na veriaci ľud, následne ich izolovať od Vatikánu a potom ich dostať pod svoju kontrolu. Táto akcia sa však nestretla s očakávaným výsledkom a preto sa komunisti rozhodli pre radikálne riešenie – uväznenie a odsúdenie biskupov, kňazov, rehoľníkov a aktívnych laikov.

Občania na východnom Slovensku boli hlboko veriaci ľudia, ktorí sa s neľúbosťou pozerali na politický vývoj v povojnovom

Česko-Slovensku. Keď videli ako štátne orgány zaobchádzali s bisкупmi a kňazmi, mnohí z nich sa rozhodli zapojiť do protikomunistického odboja, aby tak dali najavo svoje zmýšľanie. Toto hnutie, ktoré dostalo názov Biela légia, bolo založené v roku 1948 emigrantom Jozefom Vicenom, ktorý v tom čase žil v Rakúsku. S finančnou pomocou americkej tajnej služby sa mu podarilo založiť tajný vysielač, ktorý nabádal občanov k nenásilnému odporu voči totalitnej moci. Jozefovi Vicenovi nešlo ani tak o vytváranie organizovaných skupín na spôsob partizánskych jednotiek počas vojny, ale o pasívnu rezistenciu občanov voči politike komunistov. Tým by ich donútili aspoň k čiastočnému oslabeniu ich moci.

Keď sa bezpečnostné orgány dozvedeli o vzniku týchto jednotiek, nepristúpili hneď k zatknutiu ich členov, ale usilovali sa preniknúť do týchto skupín. Ich agenti mali za úlohu sledovať ich činnosť a podávať o tom správy. Až keď sa niektorí členovia Bielej légie dopustili závažných chýb, pristúpila ŠtB k ich zatknutiu. Tak boli postupne v rokoch 1951-52 rozpustené miestne skupiny Bielej légie na východnom Slovensku a ich hlavní predstavitelia boli v tzv. monsterprocesoch odsúdení na dlhoročné väzenie v koncentračných táboroch.

Radoslav Maskal'

člen RO PV ZPKO Košice

Školský rok 1950/1951

Je mi čťou privítať vás na pôde trebišovského gymnázia pred pamätnou tabuľou, spomienkou a pamätníkom na udalosť, ktoré sa odohrali na tejto škole pred 65 rokmi v školskom roku 1950/1951. Dvanásť študenti vtedajšieho gymnázia vyjadrili otvorene až protestne svoj názor a odpor k udalostiam a politike 50. rokov minulého storočia v obnovenom Česko-Slovensku. Títo mladí ľudia bojovali za skutočnú demokraciu, za ľudské a občianske práva pre všetkých. Dokázali vyjadriť odpor proti komunistickej totalite, našli svoj ľudský postoj k všetkým nepravostiam spojených s nástupom komunistov k moci.

Je potrebné, aby sme si pripomínali hrdinov a ich činy, tých, ktorí individuálne pozdvihli svoj hlas a obetovali svoje pohodlie, tých, ktorí vykonali skutok na odvrátenie totality.

Je nevyhnutné, aby mladá generácia dnes spoznala mená a činy týchto odvážnych študentov a pochopila motívy ich konania. Musíme spoznať neblahé dôsledky vtedajšej komunistickej a akejkolvek totalitnej ideológie, aby sme nedovolili nikdy viac vrátiť časy zla, nespravodlivosti a nedemokratických prejavov.

PhDr. Jana Nováková

zástupkyňa riaditeľa gymnázia

Dejiny ako ich nepoznáme

Politickí väzni 20. storočia, druhá časť, bol názov odborného seminára, ktorý s podporou Trnavského samosprávneho kraja organizovali Politickí väzni ZPKO. Uskutočnil sa v stredisku Kaskády pri vodnej nádrži Kráľová, v dňoch 11. až 13. októbra. Na seminári sa zúčastnili zástupcovia všetkých regionálnych organizácií na Slovensku. Vypočuli si prednášky historikov Martina Lacka, Ivana A. Petranského, Juraja Vrábela, Petra Jaška a Františka Vnuka. O postavení slovenských elít, ktorých nástupnou i výstupnou stanicou bolo väzenie, prednášal predseda PV ZPKO Ján Litecký Šveda. V príspevkoch odzneli mnohé nové informácie, ktoré sú výsledkom väčšinou dosiaľ nepublikovanej výskumnej činnosti historikov.

Prienik bolševizmu

O prenikaní informácií o bolševizme do slovenskej spoločnosti hovoril **Martin Lacko**. Povedal, že „po roku 1917 sa za Ruskom akoby zatiahla opona. Krajina sa ocitla v medzinárodnej izolácii. Očividnými svedkami brutality nastupujúcej bolševickej moci pre verejnosť boli zajatci či legionári, ktorí sa do vlasti vracali po skončení vojny. O svojich zážitkoch, skúsenostiach rozprávali doma, v rodine, v spoločnosti.“

Obete Národného súdu

Ivan Petranský priblížil poslucháčom obete Národného súdu v Bratislave. „Podoba Národného súdu sa začala tvoriť na jar 1945...(…) Na Národný súd boli v priebehu jeho existencie v rokoch 1945 – 1947 podané obžaloby spolu na 145 osôb. Súd vyniesol dovedna 51 rozsudkov nad 83 ľuďmi. Zo sedemnástich osôb odsúdených na smrť bola poprava skutočne vykonaná v jedenástich prípadoch. Prvým z nich bol ešte na jeseň 1945 podplukovník Ján Šmigovský. Bol vôbec prvým človekom, nad ktorým Národný súd vyniesol rozsudok. Šmigovský bol veliteľ nitrianskej vojenskej posádky, ktorý sa odmietol pripojiť k povstaniu a zostal verný Slovenskej republike.“

Detaily roku 1968

Mladý historik **Juraj Vrábel** mal čo povedať aj pamätníkom roku 1968. Dopracoval sa k zaujímavým výsledkom vlastného výskumu, o ktorom povedal: „Ide o prípravu operácie Dunaj a jej vojensko-politický profil. Naše územie sa stalo dejiskom najväčšej ozbrojenej akcie v Európe pred druhou a aj po druhej svetovej vojne. Tou pred vojnou v rokoch 1939 – 1945 bola tzv. Malá vojna z marca 1939. A tou po druhej svetovej vojne je práve Operácia Dunaj. Čo jej predchádzalo? (...) Paradoxne tieto udalosti naštartoval ostro protislovenský a na mnohých miestach až primitívne nenávisťný kurz prezidenta Novotného.“

Väzni normalizácie

Politické procesy a tým aj politickí väzni „boli neoddeliteľnou súčasťou vládnej praxe komunistického režimu po celé

Zľava historici Juraj Vrábel, Martin Lacko, Ivan A. Petranský a Peter Jašek v Kráľovej. Foto Eva Zelenayová

obdobie jeho trvania v Česko-Slovensku v rokoch 1948 – 1989“, začal svoju prednášku **Peter Jašek**. A pokračoval: „Najmä obdobie stalinizmu na prelome 40. a 50. rokov sa stalo smutne známe vykonštruovanými monsterprocesmi, ktoré mali za cieľ zlikvidovať skutočných či domnelých odporcov režimu a zastrašiť široké masy obyvateľstva. (...) Režim prax politických procesov neopustil po celú svoju existenciu, vrátane jeho posledného, prestavbového obdobia.“

Väzni v rokoch 1939-1945

Toto obdobie politických väznov priblížil v zaslanej prednáške **František Vnuk**. Vyberáme z nej: „Politických väznov mala aj Slovenská republika z obdobia rokov 1939-1945. Príčinou ich pomerne vysokého počtu bola aj tá skutočnosť, že existencia prvej Slovenskej republiky spadá do obdobia druhej svetovej vojny...(…) Vojnové pomery predstavujú mimoriadnu situáciu, ktorá si vyžaduje nielen sústredenú pozornosť na vojnové úsilie, ale aj osobitné opatrenia ohľadne bezpečnosti občanov, ochrany materiálnych objektov a projektov. (...) Tieto okolnosti viedli, napríklad, aj nesporne demokratickú britskú vládu, aby hneď po vyhlásení vojny Nemecku, zaviedla mimoriadne opatrenia voči cudzincom nemeckého a rakúskeho pôvodu a voči sympatizantom s nacizmom.“

Deptané slovenské elity

„Jeden z problémov debát po roku 1989 je aj ten, že v spoločenských vedách, zdevastovaných komunizmom sa hneď začali preberať tie najnovšie teórie, takrečeno bez koreňov, bez toho, aby sa čo i len spomenulo, v akom kontexte vznikli a čo všetko im predchádzalo. A niektoré témy sú zabudnuté dodnes, ako napr. teória elít,“ upozornil vo svojej prednáške **Ján Litecký Šveda**.

Na tomto malom priestore nie je možné reprodukovat ani tie najvzácnejšie myšlienky z prác prednášateľov. Je v záujme

PV ZPKO, aby sa dostali k čo najširšiemu publiku a preto budú zverejnené v samostatnom zborníku zo seminára. **Na záver treba sa poďakovať Trnavskému samosprávnemu kraju, z ktorého príspevom sa seminár mohol uskutočniť.** (red)

Voláme mier a NIE vojne!

Od čias výzvy filozofa Imanuela Kanta po večnom mieri ľudstva, paradoxne vyšli práve z Nemecka dve najzničujúcejšie vojny v dejinách, ktoré spôsobili neuveriteľné miliónové obete nielen vojakov, ale predovšetkým nezaangažovaného civilného obyvateľstva mnohých národov sveta. Vojny priamo zažívali aj naši rodičia, starí rodičia i praprarodičia. Ak aj nepadli priamo na bojiskách, alebo aspoň neboli zranení, navždy to tragickou a strašnou skúsenosťou poznačilo ich prežívanie sveta s túžbou po mieri. Našťastie to odovzdávali do pamäti aj nám, ako veľmi vážne varovanie a výstrahu, aby sme sa obdobným nehumánosťami vojen snažili z každého postu a za každú cenu zabrániť. Urobil tak aj môj starý otec Ján vo svojej rodinnej Kronike. V nej, hoci ťažko zranený v prvej svetovej vojne, zaznamenal smrť nielen troch svojich najbližších príbuzných, ale aj takmer dve desiatky svojich rovesníkov a priateľov z malej obce Jaslovce pri Trnave. Moja babička Mária, ktorá čoskoro po tej istej vojne úplne osirela, mi navždy vtlačila do pamäti smrť môjho prastarého otca, ktorý zahynul pri obci Janov, kdesi pod poľským Lublinom. Rakúsko-uhorská monarchia mu zaplatila na rozlúčku pred odchodom na front iba povinnú a skutočne poslednú rodinnú fotografiu s prababičkou...

Odvtedy sme boli a neustále sme už aj my svedkami mnohých ďalších nezmyselných vojen, aj keď „len lokálnych a regionálnych“, vzdialených od nás iba na stovky či tisíce kilometrov. Vnímaných so všetkými ohavnosťami a brutalitami na nevinných obetiach, najmä prostredníctvom audiovizuálnych médií.

Oneskorené ospravedlnenie

Našou spoločnosťou hlboko otriaslo nedávne vyhlásenie Asociácie slovenských vojakov podpísané jej predsedom Jozefom Žarnovičanom, aj keď to väčšina médií, vrátane verejnoprávnych, zatajila. Hlboko sa „ospravedľuje v mene slovenského národa za genocídu a tzv. humanitárne bombardovanie, masaker srbského bratského národa a národa Čiernej Hory, ktorý podporili a umožnili vtedajší volení predstavitelia a vtedajšia vláda na čele s Mikulášom Dzurindom“. Podľa neho vtedajšia slovenská vláda „nemala na to žiadny mandát, konali na vlastnú päsť a proti záujmom SR... Preletmi vojenských lietadiel NATO a USA ponad Slovenskú republiku, umožnili zhodenie viac ako 22 000 ton bomb, aj zakázaných kazetových bomb a 37 000 kusov bojovej munície s ochudobneným uránom na Srbsko. Tento druh munície je zakázaný medzinárodným spoločenstvom a doteraz ľuďom spôsobuje utrpenie“. Vláda hrubo porušila medzinárodné právo, „porušila viacero medzinárodných dohovorov, protokolov a dopustila sa tým vojnového zločinu proti nevinnému civilnému obyvateľstvu.“

Hlasovanie v Národnej rade SR o povolení preletov bojových lietadiel ponad územie Slovenskej republiky

prebehlo vraj na základe predošlej iniciatívy súkromnej lobistickej organizácie. „Tento agresívny útočný akt bol vedený svojvoľne bez mandátu Bezpečnostnej rady OSN, čo sa posudzuje podľa zásad medzinárodného práva ako teroristický akt. Na slovenských vojakoch, slúžiacich v tej dobe je biľag, že museli slúžiť pod vojenským velením a politickým vedením velenia armády a vtedajších politikov, ktorí prelety schválili. Slovenský národ bol týmto aktom historicky poškvŕnený ako zradca ľudskosti a humanity, čím nám vznikol veľký záväzok k náprave tejto obľudnej zrady spáchanej zo strany vtedajšieho politického vedenia SR.“ V mene organizácie ASV žiadajú zriadenie generálneho inšpektorátu pri Národnej rade SR, na prešetrenie „tohto odporného, zločinného aktu voči štátom bývalej Juhoslávie.“ Vojaci prejavili nielen obrovskú ľútosť a „hlboké ospravedlnenie sa za celý slovenský národ...“, keďže je veľmi pravdepodobné, že odoprením prístupu do nášho vzdušného priestoru pre letecké sily NATO, by táto agresia bola sťažená, odložená alebo úplne zrušená.“

Porazení sú aj víťazi

Skvelých mierových iniciatív, vyzývajúcich výlučne na mierové riešenia všetkých zahraničnopolitických i domácich vojnových konfliktov, kde jediným prostriedkom i bojiskom môže byť iba rokovací stôl a nepretržitý a zaiste zväčša veľmi komplikovaný dialóg znepriatelených strán, však bolo oveľa viac. Zarážajúce je, že sú u nás mediálne zachytené a reflektované zväčša iba okrajovo, ak vôbec!

Primátor mesta Hirošima Kazumi Matsui, ktorý je zároveň predsedom iniciatívy Primátori za mier, nedávno otváral v sídle OSN vo Viedni výstavu Svet bez jadrových zbraní. Je dokladom o devastačnom dopade jadrových bomb zhodených na japonské mestá. Jej cieľom je dospieť k svetu bez jadrových zbraní do roku 2020. Zo slovenských miest sú v iniciatíve Primátori za mier zatiaľ pravdepodobne iba Košice, hoci prednostne by tam mali vstúpiť tie slovenské mestá, kde sa „v tichosti“ ráta s vojnovým arzenálom ako Poprad či Prešov! Vo svete je takýchto miest už 7146 v 162 krajinách!

Pozorne by si všetci mali tiež preštudovať text Mierovej výzvy z medzináboženského stretnutia v septembri v Assisi. Podpísal ju aj pápež František. Vyzýva k dialógu „postaviť sa proti každej forme násilia a zneužívania náboženstva na ospravedlnenie vojny a terorizmu.“ Nie všetci chápú, že „vojna robí svet horším, zanechávajúc dedičstvo bolesti a nenávisť. Vo vojne sú všetci porazení, aj víťazi.“ Výborné švajčiarske noviny Zeit Fragen (Otázky doby), vychádzajúce až v štyroch jazykoch, zaznamenávajú výlučne mierové iniciatívy, inšpiratívne aj pre nás. Prezentujú večný smäd po mieri, ktorý v dialógu majú realizovať všetky kultúry a náboženstvá. A rozhodne aj za nás z plného hrdla oznamujú: Voláme mier a NIE vojne!

Viliam Jablonický

Neúnnavný bojovník za pravdu

Pokračovanie z 1. strany

Záujem o ňu zrejme nepriamo vzbudil vo mne starý otec z matkinej strany, ktorý padol v prvej svetovej vojne na ruskom fronte. Naša mamka naňho často spomínala, ako jej pri odchode na front daroval ruženec, aby sa zaňho modlila. Z tohto výjavu mi bolo veľmi smutno a odvtedy nemôžem zabudnúť na rakúskych a maďarských zločincov vo vláde, ktorí rozvírili prvú svetovú vojnu a priviedli začiatok diablovho dvadsiateho storočia.

V čase vášho detstva vznikla prvá Slovenska republika. Mnohí jej nevedia prísť na meno. Ako ste ju vnímali vy?

Za prvej Č-SR mnohí cudzinci mali u nás dobre platené služobné miesta a mnohí naši, aj lepšie vzdelaní, biedili ako nezamestnaní. Aj môj bratranec, absolvent učiteľského ústavu, po dvoch rokoch bez zamestnania musel odísť učiť Slovákov do Rumunska. Niet divu, že sme v jeseni 1938 všetci uvítali autonómiu Slovenska a tiež 14. marec 1939. Nie, neboli sme nacisti ani fašisti. Iba normálni Slováci, ktorí túžili po spravodlivosti. Ľudskej a Božej. Národnej aj sociálnej. Nechceli sme závisieť od sľubov Maďarov ani bratov Čechov. Vznik Slovenského štátu podnietil mnohostranný rozvoj hospodárstva, kultúry i národného sebedovedomia občanov Slovenska. Počet vysokoškolských študentov sa viac ako zdvojnásobil. Pravda, občianske slobody boli do značnej miery obmedzené, ale to vyplývalo z vojnového stavu, do ktorého sme sa dostali nie vlastnou vinou.

Július Homola

Foto archív

Poprava prvého slovenského prezidenta poznačila aj váš život. Čo ste vyviedli?

Prezident Jozef Tiso bol veľmi obľúbený, skromný, jednoduchý kňaz, dekan v Bánovciach. Každú sobotu pravidelne dochádzal z Bratislavy na svoju faru bez ochranky a po splnení svojich náboženských povinností prijímal občanov, ktorí prichádzali za ním so svojimi problémami. Pre občanov Slovenského štátu bol symbolom štátnej samostatnosti, spravodlivosti, dôvery. Prejavoval mimoriadne štátnicke schopnosti pri obrane životných potrieb a záujmov nášho štátu a jeho občanov. Naši nepriatelia krutou, hanebnou popravou nášho prezidenta zdôraznili, že Slováci nemajú právo na svoj samostatný štát. Bol to pre náš národ tragický úder, historický prelom. Tak sme to chápali aj my, mladí.

Na protest nešiel som v deň popravy 18. apríla 1947 do školy. Na druhý deň sme na chodbách gymnázia nahlas hovorili: Je to vražda. Okrem riaditeľa a nášho triedneho učiteľa profesori sa iba mlčky prizerali. Na výročnom vysvedčení som dostal za šesť hodín absencie v deň popravy prezidenta trojku z chovania a bol som s podmienkou vylúčený z kremnického gymnázia.

Čo ste robili potom?

V týchto dňoch nastal pre mnohých Slovákov životný prelom. Mňa našťastie prijal do ďalšieho, teda siedmeho ročníka gymnázia riaditeľ v Banskej Štiavnici Jozef Solčány. Už 16. septembra ma z druhej vyučovacej hodiny vytiahli príslušníci ŠtB a odviezli do Bratislavy do budovy U dvoch levov. Po troch dňoch vydali na mňa zatykač a odviezli do väznice krajského súdu, kde som si „užil“ jedenásť mesiacov vyšetrovacej väzby.

Za čo?

Stredoškoláci v Leviciach, Žiline, Banskej Štiavnici a na ďalších gymnáziách s centrom na gymnáziu v Nových Zámkoch sme tlačili a rozširovali tajný študentský časopis Nástup. Mal národný a kresťanský obsah, sympatie k Slovenskému štátu. V tejto súvislosti ŠtB začiatkom septembra 1947 zaistila 170 študentov, zo Strednej lesníckej školy v Banskej Štiavnici štrnástich z tretieho až štvrtého maturitného ročníka. Podmienečne ma prepustili, lebo v čase „protištátnej činnosti“ som mal len 17 rokov.

Vieme, že vás nenechali na pokoji ani v ďalších rokoch...

V roku 1949 ma ŠtB opäť zaistila a v Banskej Bystrici chcela zo mňa vytĺcť priznanie, že vtedy, pred dvoma rokmi sme chceli založiť novú ľudovú politickú stranu. Nič som o tom nevedel. Po krátkom čase ma prepustili. Doprial som si relax pri práci v lesoch. Otecko kúpil koníky a tak sme zväžali guľatinu z lesa do najbližších piliarskych skladov. Jedného dňa ma kamarát pozval, aby som šiel ku stavbárom miešať betón, voziť tehly... Zo

Štvrtý sprava Július Homola v Ladomerskej Vieske.

Foto Eva Zelenayová

stavenisla budúcich Podpolianskych strojární ma odvolala Čs. ľudová armáda. Jasnozrivci videli vo mne nespoľahlivého občana, ale spoľahlivého slovenského driča. Tak som spolu s ďalšími „čiernymi barónmi“ 31 mesiacov vykladal vagóny štrku, cementu a kameňa na stavby vojenských letísk v západných Čechách. Na odrazenie útoky „západných imperialistov“. Tí zrejme, keď z diaľky videli naše péte-pácke odhodlanie, sa neodvážili. Zachránili sme Č-SR!

Vaša spoločensko-politická angažovanosť však pokračovala aj v ďalších rokoch. Ako to prijímal komunistický režim?

Aj v civile nás, ako skúsených „odborníkov“, čakala lopata a fúrik. Od decembra 1953 do marca 1990 sa mojím životným pracoviskom stal Hutný kombinát v Žiari nad Hronom, iba štyri kilometre vzdialený od mojej viesky. Najskôr som pracoval na jeho výstavbe, od roku 1955 ako hutník v elektrolýze hliníkárne. A študoval som popri zamestnaní.

Dovolili vám to?

Bola to fuška, nešlo to ľahko. Už len získať súhlas vedúceho kádrového oddelenia bol priam zázrak. Zmaturoval som, chcel som pokračovať v štúdiu na Hutníckej fakulte v Košiciach. Opäť som potreboval súhlas na štúdium. Pomohol mi Duch Boží. Denne som ho prosil o pomoc a stále mu s pokorou ďakujem. Aj za výber pre manželstvo.

Takže sa začala nová etapa vášho života. Kedy?

Svadobná Homolovcov. Foto archív

Július Homola (vľavo) pri pamätnej tabuli v Ladomerskej Vieske.

Foto Eva Zelenayová

Oženil som sa 20. augusta 1960 a v tom čase nemohla ešte Gitka z Banskej Štiavnice predvídať, akému nešťastnému politickému buričovi prisahá pred oltárom... Ani ja som to vtedy ešte netušil. Tak sme si obaja šťastní prisahali vernosť a lásku i vzájomnú pomoc do smrti. Po absolvovaní Vysokej školy technickej, Hutníckej fakulty, odbor neželezné kovy ma zamestnali vo výskumnom oddelení hliníkárne. Po niekoľkých rokoch som sa stal samostatným výskumným pracovníkom, dostali sme podnikový byt, chodievali sme s manželkou a priateľmi do štiavnických hôr, do Vysokých aj Nízkyh Tatier. Pravidelne do kostola.

Čo vám chýbalo k šťastiu?

Priženil som sa do skromnej, verejnej katolíckej rodiny. Manželkin brat František ukončil štúdium na Cyrilo-metodskej bohosloveckej fakulte v Bratislave a v roku 1961 bol vysvätený za kňaza. So svokrovcami som veľmi dobre vychádzal, no náš život strpčoval stále silnejúci protináboženský boj. Verejný aj tajný, úradný aj záker-ný, neúradný. V socialistickom meste ako bol Žiar nad Hronom sa to azda prejavovalo ostrejšie než na dedinách. Ibaže aj tam nastali rôzne situácie. A mnoho záviselo od miestnych súdruhov a ich manželiek. Od ich vzťahu k náboženstvu a veriacim spoluobčanom.

Aká bola situácia v tom čase v Žiari nad Hronom?

Historický názov mesta bol Svätý Kríž nad Hronom. Pôvodne to bola

dedina s 1500 obyvateľmi. Keď sa v roku 1950 začalo s výstavbou hutníckeho kombinátu, počet jeho obyvateľov značne narastal. V roku 1968 dosiahol 20 tisíc. Mesto malo štyri stredné školy, veľký dom kultúry, ale už desať rokov sa náboženstvo v školách nevyučovalo. Pritom pred sto rokmi a blahodárne tu pôsobil banskobystričský biskup Štefan Moyses, prvý a doživotný predseda Matice slovenskej. V hrobke pod kostolom odpočívajú jeho telesné pozostatky. V známom biskupskom sídle – moyse-sovskom kaštieli, v rokoch 1946-1950 sídlil bohoslovecký Inštitút saleziánov. Profesori, študenti teológie aj civilní zamestnanci, dohromady asi 50 mužov, duchovne i kultúrne pôsobili na okolitý región. Organizovali divadelné predstavenia, športovú činnosť, dni duchovnej obnovy. Tešili sa všeobecnej úcte a vďačnosti. No v roku 1950 ničivý víchor protináboženského boja vyvrátil sľubný rozvoj spoločnosti. Žandári a milícia v noci z 13. apríla násilne obsadili kaštieľ. Rehoľníkov odviekli do koncentračných táborov. Podobne zlikvidovali všetky mužské a ženské kláštory v celej Č-SR. Komunistická vládna moc tým splnila jednu z plánovaných úloh na úplné zničenie náboženstva a Cirkvi v našej vlasti.

Eva Zelenayová

■ O ďalšej činnosti Júliusa Homolu a náboženských aktivistov v kraji prinesieme na stránkach Svedectva jeho spomienky. Nikdy sa nezmielil s potlačovaním slobody, náboženským útlakom, s falšovaním histórie.

Niečo o bielych legionároch

Strohá správa v historickom kalendári z novembra 1948 znie: „Zo Slovenska do Viedne odišli niekoľkí členovia Slovenskej tajnej ochrany, ktorí sa dohodli založiť hnutie nenásilnej spoločenskej sebaobrany proti bolševizmu a za obnovu slovenskej samostatnosti. Tak vznikla myšlienka Bielych légii. Ich zakladateľmi boli Albert Púčík, Jozef Vicen, Anton Tunega a Dr. Jozef Mikula.“ Časom sa však aj zmienka o Bielej légii upravuje a v ostatných rokoch z nej vypadáva „za obnovu slovenskej štátnosti“ a pridáva sa proti šíreniu strachu z bolševického teroru. Dokonca aj renomovaní historici začínajú o troch popravených trenčianskych študentoch Albertovi Púčíkovi, Antonovi Tunegovi a Eduardovi Tesárovi písať ako o bojovníkoch za demokraciu. Isteže bojovali za demokraciu, ale týmto nie je vyjadrená celá šírka ich činnosti. Ešte aj dnes, po vyše štvrtstoročí od nadobudnutia slobody, si nedokážeme priznať, že boj za štátnu samostatnosť Slovákov jestvoval a bol legitímny. Kým iné národy sa dosiahnutím štátnosti chvália, Slováci sa ustavične ospravedľujú. Po vojne to síce bola vynútená a vynucovaná okolnosť, no dnes je to jednoducho popieranie vlastných dejín a ich hrdinov.

Povstalci sa mýlili

V roku 2003 vyšla publikácia Vladimíra Varinského Jozef Vicen a Biela Légia. Autor na základe autentických dokumentov spracoval tému, ku ktorej sa v predslove vyjadril dokonca sám Jozef Vicen. Akoby zázrakom prežil prenasledovanie, ktoré stihlo členov Bielej légie. Vo svojom príhovore uvádza: „Musím konštatovať, že korene brutálneho komunizmu sa u nás uchytili hlavne v období, ktoré bezprostredne súviselo s SNP. Preto nesúhlasím s tézou, že povstanie bolo slovenské a že bolo národné. Dnes väčšina našich občanov sotva pochopí, prečo to tvrdím. Tak dlho sa v školách učili opak, že im ani nemôžem zazlievať, ak so mnou nesúhlasia. Konštatujem, a ak bude príležitosť, aj dokážem toto konštatovanie... Rozhodne nemienim hanobiť tých, čo sa domnievali, že si plnia vlasteneckú povinnosť. Mýlili sa tak, ako som sa neraz v iných súvislostiach mýlil i ja. Stali sa nástrojom iných, a keď precitli, bolo neskoro...”

Lenže: tak, ako na partizánoch zlyhalo povstanie (pretože z Moskvy prišiel taký príkaz), po vojne na nich

zlyhala aj demokracia (tiež na príkaz z Moskvy). Okupovali bezpečnostné služby, a to ostatné nemusím ani písať. Na základe lži, často i tých najnehoráznejších, vyrábali „nepriateľov ľudu“, „fašistov“, „kolaborantov“ a podobných hriešnikov, a, samozrejme, ich postihovali neraz veľmi krutým spôsobom. Dialo sa tak aj v Čechách a na Morave, ale do zoznamu hriechov, ktoré sa „nesmeli“ odpustiť, boli na Slovensku zaradené aj pojmy „ľudák“ a „separatista“. Koniec citátu.

Išlo o obnovu štátnosti

A aby nedošlo k nijakým pochybnostiam, že členom Bielej légie išlo o obnovu slovenskej štátnosti, na strane 38 autor uvádza: „Rovnako aj J. Vicen bol diametrálne rozdielnymi názormi Ďurčanského a Sidora značne dezorientovaný. Zo Slovenska si priniesol predstavu o skorom vypuknutí konfliktu medzi Východom a Západom, ktorú v ňom Ďurčanský ešte umocnil. Naproti tomu Sidor vznik vojnových konfliktov v dohľadnom čase vylúčil a preto ani neodporúčal organizovať odboj. Prihovárал sa skôr za využitie legálnych možností, za aktivity v domácej politike na ochranu občianskych slobôd, slobody myslenia a prejavu. Aj keď Sidorove predstavy boli Vicenovi sympatické, keďže sa v mnohom podobali tomu, čo ich učil Kolakovič, na tú dobu reálne sa mu zdali aj požiadavky Ďurčanského na započatie aktívneho boja za obnovu slovenskej štátnosti. Preto sa podujal pomôcť Ďurčanskému pri konštituovaní Slovenského akčného výboru (SAV) na Slovensku.“

Azda aj táto krátka ukážka dokazuje, prečo je aj dnes vítaná politická korektnosť, rozumej popieranie pravdy. A prečo sa opäť vynárajú vo verejnej komunikácii pojmy ako fašista, extrémista a ďalšie dobrou vyplavené termíny ako xenofób, homofób, islamofób a podobne? Opäť na popieranie slobody prejavu? Na prenasledovanie ľudí s iným názorom? Dokonca v súčasnosti politička z politického spektra, ktoré v minulosti tvrdo odsúdilo úsilie o zavedenie zákona na ochranu republiky, prišla so zmenami v trestnom zákone a trestnom poriadku, ktoré podľa právnika Radovana Hrádka ak prejdú v parlamente, „ocitáme sa v roku 1934, kedy boli v Tretej ríši zavedené podobné súdy a prokuratúry, ktoré súdili všetkých, čo sa akýmkoľvek spôsobom vyjadrovali proti vtedajšiemu politickému zriadeniu a vládnej moci“.

V novembri si pripomíname Deň boja za slobodu a demokraciu. V novembri 1948 odišli zo Slovenska členovia Slovenskej tajnej ochrany, lebo na našom území už vyčíňal totalitný režim. Po roku 1989 sa spoločnosť nevyrovнала s komunistickým režimom. Neodsúdila jeho agilných predstaviteľov. Dokonca donedávna v súdnictve pôsobil sudca, ktorý sa angažoval za odsúdenie odporcov bývalého režimu. Ten istý sudca viedol pojednávania vo veci ich rehabilitácie!!!

Dodnes relikty bývalého režimu určujú smer vývoja spoločnosti v rozličných oblastiach. Markantne sa to prejavuje v historiografii. Ak však mladá generácia nespozná pravdu o svojich dejinách, bude musieť si ju zopakovať... Taká je zákonitosť života. Azda najhlbšie ju dokážu precítiť práve politickí väzni.

Eva Zelenayová

Jedna z posledných fotografií Jozefa Vicena.

Foto archív redakcie

Vol'by v rokoch šesť (II.)

Za 120 rokov sa u nás sedemkrát konali parlamentné voľby v rokoch končiacich číslom česť: 1896, 1906, 1946, 1976, 1986, 2006 a 2016. Odhliadnuc od komunistických v rokoch 1976 a 1986, ktoré boli len sčítaním dospelých ľudí, ostatné priniesli vládnucej garnitúre neprijemné prekvapenie a Slovákom dodali sebedôveru a nádeje. V našom malom seriáli si teraz priblížime voľby roku 1906, keď sa do uhorského parlamentu dostalo najviac slovenských poslancov.

Májovým voľbám predchádzala hlboká kríza vo vzťahoch medzi Viedňou a Budapešťou. V Budapešti už dlhší čas snívali o rozšírenie dualizmu, keďže maďarskí politici chceli zvýšiť vplyv na armádu, ktorá bola v kompetencii cisára a rakúskej generality. Velilo sa po nemecky, v plukoch sa používal jazyk mužstva a každý dôstojník sa ho do troch rokov musel naučiť, inak nebol povýšený. Slovenskí vojaci spoločnej armády prisahali po slovensky a dôstojníci s nimi komunikovali v slovenskom jazyku. Národnostná tolerancia v spoločnej armáde niektorým politickým kruhom v Pešti prekážala, chceli v uhorských plukoch zaviesť maďarčinu, ako veliaci i komunikačný jazyk. Rakúska generalita bola proti. V januárových voľbách 1905 zvíťazili práve strany spojené do bloku Národná koalícia, ktoré mali v programe odluku Uhorska od Viedne, ak ich požiadavkám ohľadom armády nebude vyhovieť. Preto panovník vymenoval úradnícky kabinet, takže parlamentná väčšina bola v opozícii a vláda stratila oporu v parlamente.

Takmer rok otriasala Uhorskom hlboká kríza, poslanci vyzvali občanov aby „nezákonnej vláde“ neplatili dane. V parlamente zavládla anarchia, obštrukcie, nadávky, šarvátky i facky boli častým javom. Na uliciach sa konali búrlivé zhromaždenia v prospech i proti Národnej koalícii. Slováci mali v snemovni len dvoch zástupcov, Ferka Skyčáka a Milana Hodžu. Skyčák zvíťazil s programom Ľudovej strany vo volebnom okrese Bobrov. Ale Ľudová strana sa vstupom do Národnej koalície spojila s najšovinistickejšími kruhmi a tak Skyčák vyhlásil, že si svedomie nechce obťažovať zradou svojho slovenského presvedčenia a stranu opustil. Následne sa v decembri 1905 v Žiline zišlo 35 slovenských činiteľov Ľudovej strany, kde vyhlásili, že sa spreneverila svojmu programu v národnostnej otázke, proklamovali založenie Slovenskej ľudovej strany (SĽS). Medzitým sa panovník rozhodol vyriešiť patovú situáciu vypísaním predčasných volieb na máj 1906. Do volebného zápasu vstúpilo 18 slovenských kandidátov z nich pätnásť s národno-sociálnym programom SĽS vyjadreným heslom - „za tú našu slovenčinu, za tie naše haleny“- a traja s programom Slovenskej národnej strany.

Voľby priniesli najväčší volebný úspech Slovákov za celú dobu existencie Uhorska. Po veľkom boji sa o do snemovne dostalo sedem národných kandidátov. V Trnave zvíťazil Martin Kollár, v Bobrove Ferko Skyčák, vo volebnom okrese Moravský Sv. Ján Pavol Blaho, v Pezinku František Jehlička, v stupavskom okrese Ferdiš Juriga, v kulpínskom v srbskej Vojvodine Milan Hodža, všetci s volebným programom SĽS. Metod Bella uspel vo volebnom okrese Liptovský Mikuláš s programom SNS. Úspešnejší ako v minulosti boli aj Rumuni a Srbi a tak v peštianskom parlamente sa ocitlo 26 národnostných poslancov, čo vyvolalo veľkú nespokojnosť vo vládných kruhoch. Hoci vzhľadom na počet nemaďarských obyvateľov Uhorska, ich malo byť aspoň 200. Vo voľbách zvíťazila Národná koalícia, ale

jej reprezentanti medzičasom zľavili veľa zo svojich požiadaviek a tak František Jozef ju bez obáv o budúcnosť monarchie pripustil vládnuť.

Ani tieto voľby sa nezaobišli bez obvyklého teroru a podvodov. Vo Vrbovom, kde kandidoval Július Markovič, zmizli zápisnice, lebo slovenský kandidát mal víťazstvo isté. O dva týždne sa konala nová voľba za veľkej asistencie vojska a žandárov a v nich zvíťazil protežant vlády. Slovenskí poslanci interpelovali ministrov v súvislosti s volebnými represáliami a podvodmi. Ferko Skyčák, Jehlička a Juriga sa sťažovali na porušenie imunity, Metod Bella pripomenul, ako ho maďarskí cestujúci inzultovali pri ceste vlakom do Pešti. Národnostní poslanci vystúpili s iniciatívou, aby bola zriadená parlamentná komisia na preskúmanie sťažností a na uvedenie národnostného zákona do života.

Nový ministerský predseda Alexander Wekerle reagoval na ich požiadavky vyhlásením, že v Uhorsku nik nechce národnosti pomáhať, ani vyhubiť. Minister vnútra, gróf Julo Andráši mladší, program vlády v národnostnej otázke charakterizoval slovami: „Milovať a spravodlivým byť oproti masám národností, ale s nemilosrdnou prisnosťou prenasledovať národnostných agitátorov a extrémistov“. Kto že boli tí extrémisti? Maďarskí politici a najmä židovskí žurnalisti vytvorili osobitnú stupnicu triedenia. Každý vzdelaný Slovak verejne hovoriaci materinským jazykom bol panslávom. Keď si nebudaj zaspieval slovenskú pieseň, bol otvoreným panslávom. Ak vyzýval iných nebať sa hlásiť sa za Slovákov a hovoriť slovensky, bol už panslávsky agitátor. V prípade, že požadoval dodržiavanie národnostného zákona, označili ho za panslávského extrémistu. Napriek strašeniu extrémizmom, neznižili sa Maďari k prijatiu hanebného tzv. protixtrémistického zákona, ako súčasný parlament aj s podporou Slovenskej národnej strany.

Nasledujúce činy vládnej moci boli v rozpore so slovami jej predstaviteľov určenými na oklamanie nemaďarov, cisára a zahraničia. Voči slovenským poslancom a aktivistom sa rozpútala celá škála represálií, počnúc nátlakom a vydieraním, končiac súdnymi procesmi. Františka Jehličku obžalovali za poburovanie a donútili zložiť mandát. Jeho náhradníka Milana Ivanku pre údajné poburovanie odsúdili na rok do štátneho väzenia a musel zaplatiť 8 tisíc korún za súdne trovy a pokuty, čo predstavovalo osemročný zárobok kvalifikovaného robotníka. Ďalším z perzekvovaných slovenských poslancov bol Ferdinand Juriga. Za dva novinové články ho obžalovali pre búrenie proti maďarskej národnosti a bratislavská sedria poslala Jurigu na dva roky za mreže. Za agitáciu v prospech slovenského kandidáta Vavra Šrobára biskup Párvy suspendoval z kňazského úradu Andreja Hlinku a ružomerský súd ho poslal na dva roky za mreže.

Výsledkom vladárenia Národnej koalície do roku 1909, keď sa rozsypala, bolo množstvo tlačových procesov, za ktoré šli autori článkov do väzby a redakcie platili masťné pokuty. To však nebolo ničím oproti strelbe v Černove s pätnástimi zmlatenými životmi v októbri 1907 a prijatiu Aponiho školských zákonov v tom istom roku. Slovenskí i národnostní poslanci interpelovali, protestovali, podávali sťažnosti, no proti obrovskej presile maďarských a maďarónskych poslancov nič nedosiahli.

Ivan Mrva

autor je historik

STALO SA

2. novembra 1938 sa v zámku Belvedere vo Viedni zišli zahraniční ministri Nemeckej ríše a Talianskeho kráľovstva Joachim von Ribbentrop a Galeazzo Ciano a podpísali dohodu, ktorou „riešili“ maďarsko-slovenský spor o pohraničné územia. Senec, Galanta, Nové Zámky, Levice, Komárno, Lučenec, Rimavská Sobota, Rožňava a Košice s okolím sa dostali pod zvrchovanosť Maďarska. Ich slovenskí obyvatelia boli vystavení diskriminácii, odnárodňovaniu, ba v niektorých prípadoch aj brutálnemu prenasledovaniu.

6. novembra 1887 odviezli zo Žiliny ďalších 192 katolíckych slovenských detí proti vôli ich rodičov na Dolnú zem, aby sa z nich stali Maďari a kalvíni. Aj v nasledujúcom roku ešte odviezli 86 detí, medzi nimi aj 12- až 15-ročné dievčatá.

7. novembra 1992 zomrel Alexander Dubček, autor a stúpenec socializmu s ľudskou tvárou.

15. novembra 1948 zákonom č. 248/1948 boli zriadené tábory nútených prác (TNP) pre triednych nepriateľov a nepriateľov ľudovodemokratického štátneho zriadenia.

16. novembra 1999 minister spravodlivosti Ján Čarnogurský oznámil, že v rámci svojho ministerstva vytvorí oddelenie pre dokumentáciu zločinov komunizmu.

16. novembra 1989 sa v Bratislave konala študentská demonštrácia.

17. novembra 1989 komunistická polícia brutálne zasiahla proti demonštrujúcim študentom v Prahe.

19. novembra 1989 sa v Bratislave organizovalo hnutie Verejnosť proti násiliu.

20. novembra 1953 uväzneným členom Katolíckej

akcie oznámili, že 168 z nich udelil Zbor povereníkov amnestiu.

20. novembra 1959 vo väzení v Brne zomrel posledný ministerský predseda vlády SR Dr. Štefan Tiso (1897 – 1959). Jeho smrť oznámili manželke až mesiac po tom, čo „byl spopolněn a popel rozptýlen“.

20. novembra 1959 počas 50. rokov bolo na Slovensku pre náboženskú činnosť odsúdených 302 katolíckych kňazov, z nich dvaja na doživotie.

25. novembra 1989 sa v Bratislave na nám. SNP zišlo okolo 70 tisíc občanov, ktorí žiadali zrušenie vedúcej úlohy KSČ a jej mocenského monopolu.

25. novembra 1992 Federálne zhromaždenie ČSFR schválilo ústavný zákon o zániku Českej a Slovenskej federatívnej republiky uplynutím dňa 31. decembra 1992. Zákon vyhlásil za nástupnícke štáty ČSFR Českú republiku a Slovenskú republiku. Obidvom nástupníckym štátom tento ústavný zákon zakazoval používať štátne symboly Českej a Slovenskej federatívnej republiky.

30. novembra 1989 parlament v Prahe pod tlakom verejnosti zrušil článok 4 Ústavy ČSSR o vedúcej úlohe KSČ v štáte a v spoločnosti. Zrušil aj článok 16, ktorý uzákoňoval marxizmus-leninizmus ako základný princíp výchovy a vzdelávania.

V novembri 1948 odišli zo Slovenska do Viedne niekoľkí členovia Slovenskej tajnej ochrany, ktorí sa dohodli založiť hnutie nenásilnej spoločenskej sebaobrany proti bolševizmu a za obnovu slovenskej samostatnosti. Tak vznikla myšlienka Bielych légii. Ich zakladateľmi boli Albert Púčik, Jozef Vicen, Anton Tunega a Dr. Jozef Mikula.

AKTIVITY PREDSEDNÍCTVA PV ZPKO

■ **Predseda organizácie PV ZPKO Ján Litecký Šveda a jej duchovný Ján Košiar**, ktorý zastáva funkciu podpredsedu celoeurópskej organizácie bývalých politických väzňov INTERASSO, sa zúčastnili na jej XXII. kongrese. Konal sa v dňoch 21. - 24. októbra v Budapešti, presne na 60. výročie maďarskej protikomunistickej revolty v roku 1956. Podrobnejšiu správu prinesieme v budúcom čísle.

■ **Podpredseda našej organizácie Rafael Rafaj** sa zúčastnil pietnej spomienky na kňaza Bohuslava Pikalu, ktorá sa konala 29. októbra v Bobrovci.

■ **Člen redakčnej rady Svedectva Juraj Vrábel** zaslal predsedníctvu ním vypracovaný materiál s názvom:

„Pomocná metodika na prednášky o zločinoch komunistického režimu“. Táto metodika je určená najmä na prednášky v školách, je veľmi dobre

vypracovaná a preto ju rozošleme všetkým regionálnym pobočkám, aby z nej mohli čerpať pri akciách so študentmi.

Pietna spomienka v Bobrovci.

Foto Jozefína Michalcová

PRIPOMÍNAME SI

V novembri si pripomíname významné životné jubileá týchto našich členov a priaznivcov. Spomíname aj na tých, ktorí sa tejto slávnosti nedožili.

55 rokov

Ing. Ivan Jesenský, Košice 12.11.1961
Marian Siksa, Košice 19.11.1961

60 rokov

Jozef Bonk, Dlhé Stráže 7.11.1956

65 rokov

Veronika Dekýšová, Lovča 18.11.1951
Anna Fiľová, Hľpa 1.11.1951

70 rokov

Elena Krčmáriková, Lučenec 21.11.1946

75 rokov

Krescencia Galková, Lužianky 3.11.1941
Monika Kočíšová, Levoča 9.11.1941

80 rokov

Margita Pleceníková, Michalovce 1.11.1936
Margita Ježová, Spišské Vlachy 5.11.1936

83 rokov

Anna Javorská, Banská Bystrica 28.11.1933

85 rokov

Karol Pribiš, Borský Sv. Jur 14.11.1931

86 rokov

Oľga Olerínyová, Dolný Kubín 1.11.1930

87 rokov

Viliam Burian, Nitra 27.11.1929
Felix Neštrák, Sereď 19.11.1929

88 rokov

Ing. Ján Brichta, Bratislava 8.11.1928
Pavína Fiľová, Hľpa 3.11.1928
Ján Patka, Sekule 17.11.1928

89 rokov

Františka Hlubíková, Bratislava 6.11.1927

90 rokov

Jozef Stančík, Brezno 8.11.1926

91 rokov

Mária Homolová, Topoľčianky 22.11.1925

92 rokov

Ján Gašpar, Banská Bystrica 16.11.1924;

103 rokov

Mária Korecová, Nitra 14.11.1913

*Jubilantom
srdečne blahozeláme*

PRISPELI NA ČINNOSŤ

Monika Sýkorová, Bratislava 30 EUR
MUDr. Dagmar Pechová, Bratislava 10 EUR

JUDr. Peter Brňák, Bratislava 50 EUR
Ferdinand Klinda, Bratislava 20 EUR

Kamila Hároníková, Bratislava 30 EUR
Terézia Holecová, Šenkvice 20 EUR

Darcom vyslovujeme úprimné poďakovanie

Nad opustenými hrobmi

Počas sviatkov Všetkých svätých a dušičiek navštevujeme hroby svojich blízkych. No je veľa hrobov po našich cintorínoch, ktoré už blízkych nemajú. Stalo sa dobrým zvykom, že členovia výboru pobočky PV ZPKO v Bánovciach nad Bebravou vo svojom regióne navštevujú tieto hroby. Zapaľujú na nich sviečky a kladú vence. Zamýšľajú sa nad osudmi dožitých životov a modlia sa za nich, aby Všemohúci Boh prijal ich do svojho Kráľovstva.

Mirko Tuchyňa

Jubilantka Elena Krčmáriková počas Výkonnej rady PV ZPKO.

Blahoželáme!

Foto Eva Zelenayová

Knižkupectvo Svojet
Predajňa vydavateľstva MS

Dunajská 18
Liga Pasáž
811 09 Bratislava

Telefón: 0903 946 718
Email: kniha.svojet@gmail.com
Web: www.svojet.sk

■ **Malé knižkupectvo Svojet v bratislavskej Liga pasáži ponúka knihy, ktoré inde nekúpite. Historickú, vlasteneckú literatúru bez politickej korektnosti, zborníky, kalendáre a časopisy vrátane Svedectva. Otváracie hodiny v pondelok až štvrtok sú od 10.00 do 13.00 a od 13.30 do 16.30, vo štvrtok do 17.30 hod. V piatok od 9.00**

do 13.00 a od 13.30 do 14.30 hod. Informácie na 0903 946 718

■ **Úradné hodiny v kancelárii Predsedníctva PV ZPKO v Bratislave na Obchodnej ulici č. 52 sú v pondelok a v stredu od 9.00 hod. do 13. 00 hod.** (r)

Výzva

Vážení členovia PV ZPKO, sympatizanti, priatelia. Naša organizácia dlhodobo zápasí s neštandardnou situáciou, keď pripravuje plány svojej činnosti bez krytia finančnými prostriedkami. Nedostatok peňazí nás núti obrátiť sa na Vás s výzvou o pomoc. Vydávanie Svedectva nie je ďalej možné zabezpečiť z prostriedkov štátnej dotácie, preto sa obraciame na Vás s prosbou, vyhľadať vo Vašom okolí potenciálnych sponzorov nášho časopisu. Ak nebude vychádzať, ako by sme stratili nástroj prezentácie vlastného jestvovania. Azda nepravdivé by sa tomu aj potešili. Veríme však, že sa nájdú podporovatelia ideálov, za ktoré sme trpeli, a ktoré hodláme aj naďalej chrániť a obhajovať. Záujemcovia o pomoc pre naše Svedectvo môžu poslať svoj príspevok na **číslo účtu: SK74 3100 0000 0040 0012 8109**, BIC: LUBASKBX, alebo sa kontaktujú na tel. číslach 0905 737 790 a 0902 199 429. Darcom úprimne ďakujeme.

**Vedenie PV ZPKO
a časopisu Svedectvo**

Uznésenie nadobudlo právoplatnosť
dňa: 7. októbra 1991

Krajská prokuratúra v Bratislave

RKv 17/91 - 4

V Bratislave, dňa 4. júla 1991

U z n e s e n i e

Krajský prokurátor v Bratislave v trestnej veci Ing. Júliusa Homolu vedenej u bývalého Štátneho zastupiteľstva v Bratislave sp. zn. SPt III/II 73/50 a bývalého Štátneho súdu v Bratislave sp. zn. 2 Ts III 55/51 pre trestné skutky previnenia prípravy úkladov proti republike podľa § 2 al. 1 zák. č. 50/23 Zb. v znení § 3 zák. č. 48/1931 Zb. a iné rozhodol

t a k t o :

Podľa § 33 ods 1 zák. č. 119/90 Zb. v znení novely zák. č. 47/91 Zb. p o k r a č u j e m v trestnom stíhaní a zároveň podľa § 172 ods. 1 písm. b/ Tr. por. s poukazom na ustanovenie § 2 ods. 2 zák. č. 119/90 Zb. o súdnej rehabilitácii trestné stíhanie

z a s t a v u j e m

u obv. Júliusa H o m o l u , nar. 15. 3. 1930, bytom Žiar nad Hronom, Obrancov mieru 9/16.

pre

- previnenie prípravy úkladov proti republike podľa § 2 al. 1 zák. č. 50/23 Zb. v znení § 3 zák. č. 48/1931 Zb.,
- pokračujúce previnenie urážky prezidenta republiky podľa § 11 č. 2 zák. č. 50/23 Zb.,
- pokračujúce previnenie rušenia všeobecného pokoja podľa § 14 č. 1, 5 zák. č. 50/23 Zb.,
- pokračujúce previnenia výzvy na trestné činy podľa § 15 č. 3 zák. č. 50/23 Zb.,